

AÐALFUNDUR HJÁ FØROYA HAVBÚNAÐARFELAG
30. MARS 2007 Í VINNUHÚSINUM

ÁRSFRÁGREIÐING 2006

Føroya Havbúnaðarfelag
Smærugøta 9a
FO-100 Tórshavn

Frágreiðing frá nevdini

Føroyska framleiðslan av laksi og sílum er follin nógv seinastu árin. Frá 56.000 tonsum, tá framleiðslan var størst, heilt niður á 18.000 tons í 2006. Í 2007 verður roknað við, at framleiðslan fer at økja aftur. Framskrivningarnar siga, at umleið 30.000 tons fara at verða tikin í 2007 og í 2008 verður mett, at framleiðslan fer at fara upp um 30.000 tons. Karmarnar um alivinnuna eru yvirhøvdur góðir og vinnan hevur seinasta árið víst nøkur góð úrslit, tá tað kemur til vøkstur, felli og eingir sjúkutilburðir hava verið. Saman við sera góðum marknaðarprísi hevur hetta gjørt, at fyrítøkurnar, sum hava havt fisk at taka, hava havt góð úrslit í 2006.

Rokna verður við, at útboðið av laksi á marknaðinum næsta ár fer at økjast munandi. Hetta fer óiva at trýsta marknaðarprísir. Alisøgan sigur frá, at prísurin sveiggjar sera nógv, men um føroyska vinnan megnar at hava ein burðardyggan rakstur og fyribygja sjúku, skuldi alivinnan klára at liva við teimum prísveiggjum, sum fara koma.

Í 2006 vórðu átta mió. fiskar settir á sjógv og roknað verður við, at umleið nýggju mió. verða sett út í 2007. Í 2008 verður roknað við at umleið 10 mió verða sett á sjógv.

Vøsturin í framleiðsluni komandi árin fer at geva vinnuni avbjóðingar, men nevdin í Havbúnaðarfelagnum er sannførd um, at vinnan í størri mun enn fyrr er før fyri at taka hesar avbjóðingar.

Týdningarmestu máluni, sum nevdin í Havbúnaðarfelagnum hevur arbeitt við í 2006 er m.a. luttøku í arbeiðsbólki, sum endurskoðar alilóggávuna. Hetta arbeiði er ikki liðugt enn og roknað verður við nýggj alióggáva verður lögð fyri tingið eftir Ólavsøku.

Kunngerðin um fyribygjandi rakstur er framvegis undir endurskoðan.

Havbúnaðarlagið hevur havt kunngerðina til hoyringar nakrar ferðir og felagið roknar við, at kunngerðin kemur aftur til hoyringar í næstum. Høvuðsbroytingin í kunngerðini er m.a., at alt alivirksemið verður umfatað av nýggju kunngerðini.

Somuleiðis eru krøv um, at vinnan skal lata upplýsingar inn til myndugleikarnar elektróniskt. Í hesum sambandi hevur Havbúnaðarfelagið átikið sær at fáa gjørt eina skipan, soleiðis at til ber hjá vinnuni at senda hesar upplýsingar beinleiðis frá framleiðslu-skrásetingarskipan, sum vinnan brúkar. Henda skipan er komin væl áleiðis og verður royndarkoyrd í lýtuni.

Havbúnaðarfelagið søkti í 2006 Innlendismálaráðið um pening við tí endamálið at fáa samanborðið umhvørviseftiransingarskipaninar fyri alivinnu í Noregi, Føroyum og Skotlandi. Ætlanin við frágreiðingini var at fáa grundarlag til at endurskoða føroysku skipanina. Frágreiðingin liggur á heimasíðuni hjá Vinnuhúsinum.

Nevndin í Havbúnaðarfelagnum metir, at eitt tað veikasta liðið í føroysku sjúkufráfarum eru rognini. Rogn verða innflutt og eingi serlig krøv verða sett, tá tað kemur til sjúku. Felagið ber ótta fyri at sjúka kann verða innflutt til Føroya við rognum. Stórir trupulleikar eru við m.a. PD og HSMB í grannalondunum og vilja vit ikki fáa hesar sjúkur hendavegin. Í hesum sambandi hevur nevndin sett í verk eitt útgreiningararbeiði fyri at fáa eina lýsing av rognaveitarum. Henda framgreiðing er ætlað sum grundarlag undir framtíðar avgerðum á hesum økinum.

Í februar í ár skipaði felagið fyri einum tiltaki fyri starvsfólki í alivinnuni. Tiltakið var væleydnað og stór undirtøka var. Slík tiltøk heldur nevndin hava alstóran týdning og ein av uppgávunum, sum felagið eigur at átaka sær, við tí endamálið at økja um førleikan í vinnuni.

INNIHALD

1. ENDAMÁL FØROYA HAVBÚNAÐARFELAGS	4
2. ALMENT UM GONGDINA INNAN ALIVINNUNA	4
2.1 FRAMLEIÐSLA.....	6
2.2 ÚTFLUTNINGUR	7
2.3 PRÍSIR.....	8
2.4 BÝTIÐ AV ÚTFLUTNINGI.....	10
2.5 BÝTIÐ SEINASTU FÝRA ÁRINI.....	11
2.6 TØKUHAÐTØL.....	12
2.7 ÚTSETING AV SMOLTI	13
2.8 ALTIÐA ÚTBOÐ.....	14
3. MÁL, IÐ FELAGIÐ HEVUR VIÐGJØRT Í 2006	17
3.1 ENDURSKOÐAN AV ALILÓGGÁVUNI	17
3.2 BROYTINGIN Í SKIPANINI VIÐ TESTRINGUM Í SAMBAND VIÐ ÍLA	18
3.3 RAKSTRARKUNNGERÐIN.....	19
3.4 UMHVØRVIÐTIRANSINGARSKIPANIN FYRI ALIVINNUNA	19
3.5 FAKLIGUR DAGUR FYRI STARVSFÓLK Í ALIVINNUNI.....	20
3.5.1 <i>Havbúnaðarfélagið heiðraði Andreas Reinert.....</i>	<i>21</i>
3.6 ELEKTRONISK RAPPORTERING TIL HEILSUFRØÐILIGU STARVSSTOVUNA	21
3.7 ROGNASPURNINGURIN.....	22
3.8 AVTALA VIÐ ARBEIÐARAFELØGINI UM SJÚKURAKT ALIBRÚK	23
3.9 REKRUTTERING AV STARVSFÓLKI TIL ALIVINNUNA	23

1. Endamál Føroya Havbúnaðarfelags

Havbúnaðarfelagið er eitt áhugafelag hjá alarum, bæði á sjógvi og á landi. Endamál felagsins er at fremja tey mál, ið eru av felags áhuga fyri limirnar. Uppgávan hjá felagnum er at menna vinnuna í samstarvi við einstøku limirnar, myndugleikar og stovnar, ið varða av alivinnuni.

Felagið heldur til í Vinnuhúsinum og hevur felags umsiting við Føroya Arbeidsgevarafelag og onnur vinnufeløg.

Í nevndini í Føroya Havbúnaðarfelag sita:

Ragnar Joensen, formaður

Atli Gregersen

Grímur Rasmussen

Bogi Jacobsen

Frímund Hansen

2. Alment um gongdina innan alivinnuna

Alivinnan sprettir aftur og reisir seg við risafetum. Í 2003 var alivinnan í stórari kreppu, har bæði sera lágir prísir og umfatandi ILA-sjúka høvdu ávirkan.

Meðan kreppan var, innførði alivinnan saman við politiska myndugleikanum nýggjar og betri karmar. Somuleiðis hevur alivinnan ein skynsaman rakstur, har neyv framleiðslustýring er.

Bygt á góðar karmar og nærlagni, er alivinnan í dag burðardygg. Hetta sæst aftur í avrikinum, tí fiskurin veksur sera væl og hevur sera lágt felli. Saman við sera høgum marknaðarprísnum skapti 2006 høggt avkast í alivinnuni. Alivinnan er í dag ein framleiðin vinna, sum hevur vent einum stórum undirskoti til eitt samlað yvirskot í 2006.

Tó var 2006 eyðkent fyri, at sera lítið var av fiski, og nøgdin, sum tikin var, var 18.000 tons í livandi vekt. Høgi prísurin viðförði hinvegin, at útflutningurin táttaði í eina hálva milliard krónur.

Alivinnan hevur ikki staðið royndina, tí vøksturin byrjar ikki fyrrenn nú. Í ár verður mett, at tøkkan verður smá 30.000 tons, og at tøkkan næsta ár verður omanfyri 30.000 tons. Tað verður tí í nærmastu framtíð, at karmarnir og skynsami rakstur fer at standa sína roynd.

Eisini verður roknað við, at útboðið av laks á marknaðinum næsta ár fer at økjast munandi. Hetta fer at trýsta marknaðarprís. Alisøgan sigur frá, at prísurin sveiggjar sera nógv, men um alarar hava ein burðardyggan rakstur og fyribyrgja sjúku, skuldi alivinnan megna at liva við teimum prísveigjum, sum fara at koma.

Góðu karmarnir eru serliga bygdur á árgangssundurskiljing, økishvild og sjúkufyribyrging. Tó eru onkur vandamál við verandi støðu. Laksarogn verða fyri tað mesta innflutt í dag, og útvegaranir eru fleiri.

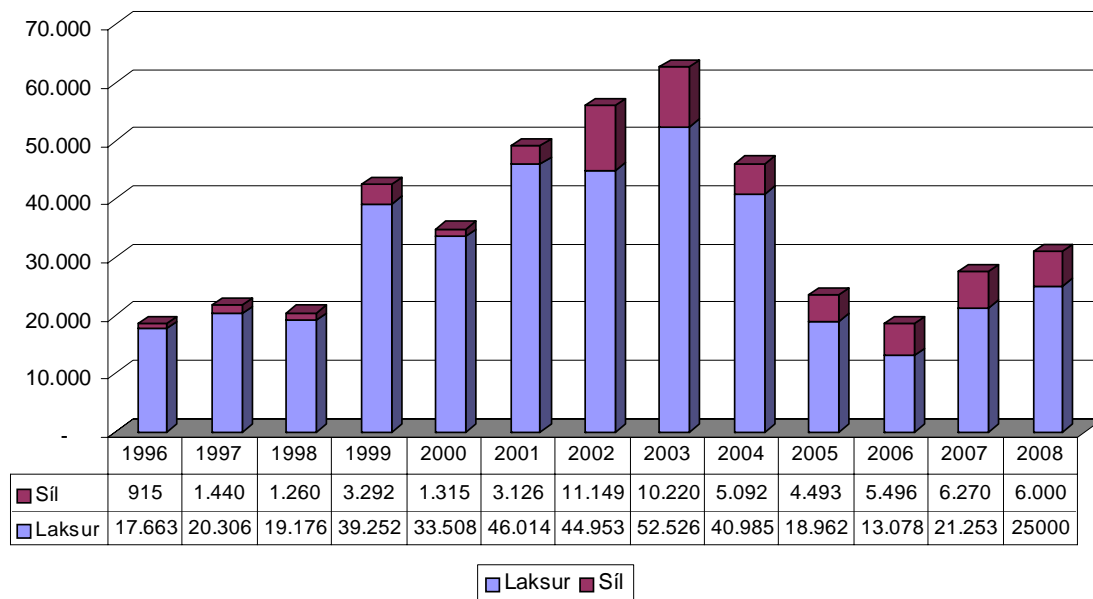
Bygnaðurin í alivinnuni er nógv broyttur síðani kreppuna, og eru tað færri feløg í vinnuni nú enn fyri nøkrum árum síðani. Ein fyritøka er til sølu í lötuni, og ognarpartar í øðrum alifyritøkum skulu til at skifta hendur. Sostatt verða bygnaðarbroytingar væntandi í ár.

Toskaaling er byrjað í Føroyum, og 130.000 toskar eru undir framleiðslu. Hendan framleiðslan verður tikin á vári næsta ár, og tá verður møguligt at máta avrikið. Umleið 300.000 toskayngul verða klár at seta á sjógv í heyst. Framtíðin fyri toskaaling í Føroyum er bygd á, hvat avkast hon kann skapa, tí aliøkini í Føroyum eru avmarkað. Í framtíðini fer tí ein kapping millum fiskasløg at fara fram - um aliøkini skulu brúkast til laks ella síl ella tosk.

2.1 Framleiðsla

Framleiðslan í alivinnuni vaks nógv frá 1999 til 2003 fyri síðani at minka nógv. Tá tøkan var størst var hon 56.000 tons í livandi vekt. Orsaka av lágum prísnum og ILA-sjúku fall framleiðslan í 2004 til 45.000 tons, í 2005 til 22.000 tons, og í fjør var hon bert 18.000 tons.

Mynd 1. Tøka fram til 2006 og forsøgning fyri 2007 og 2008. Livandi vekt

Kelda: Rúni Dam, sp/f Avrik. Forsøgning fyri 2008 er ein leyslig meting

Tøkan í 2006 er tann lægsta síðani aldarskiptið og er ájovn við tøkuna síðst í 90'unum. Tøkan av laksu var góð 13.000 tons og tøkan av sílum umleið 5.500 tons í livandi vekt.

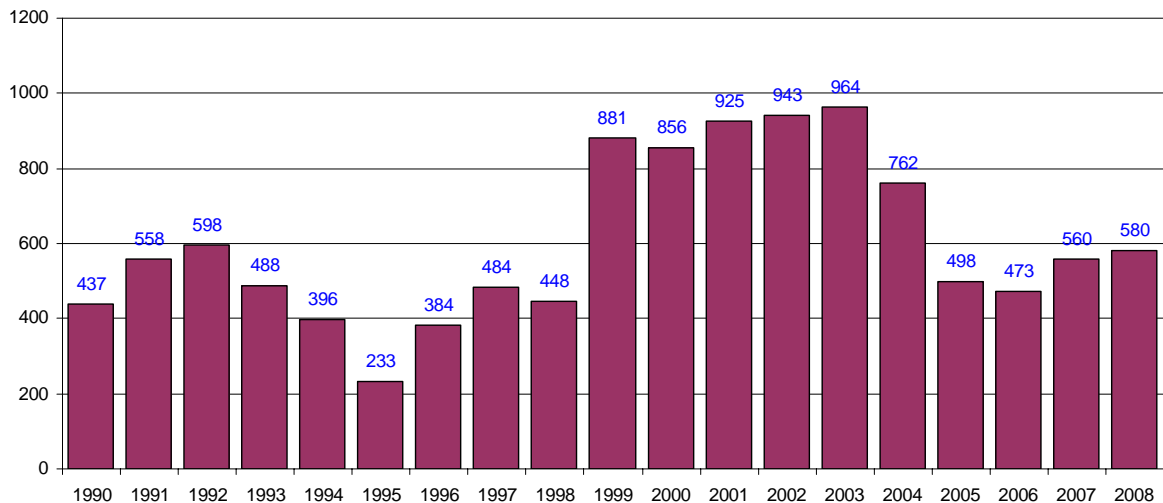
Men alivinnan sprettir aftur og er í stórum vøkstri. Tøkan í ár, bygt á útsetingar í 2006 fer at tátta í 30.000 tons. Í 2008 verður tøkan væntandi omanfyri 30.000 tons, men vøksturin verður ikki so stóur.

Ábendingar eru um, at talið av smoltið, sum verður sett á sjógv næstu árin, fer at liggja um 10 mió. Sostatt kann roknast við, at tøkan um tvey ár verður umleið 40.000 tons í livandi vekt. Við tí bygnaði, sum er í dag í alivinnuni og teimum

kørmum, sum eru lagdir, verður roknað við einum støðugari framleiðslu, sum byggir á 10 milliúnir smolt.

2.2 Útflutningur

Mynd 2. Útflutningur av alifiski í virði frá 1990 til 2008

Kelda: Rúni Dam, Avrik sp/f. Útflutningurin fyri 2007 og 2008 er leysliga mett

Mynd 2 vísir, at útflutningurin var í hæddini frá 1999 fram til 2003, tá hann táttaði í eina milliard krónur. Síðani er útflutningsvirðið falli niður á umleið hálva milliard seinastu tvey árin. Útflutningsvirðið í ár, er væl hægri enn væntað, tí prísurin í 2006 var einastandandi góður. Um prísurin hevði verið á einari vanligari legu, hevði útflutningurin verið meira enn 100 milliúnir lægri.

Roknast kann við, at útflutningurin fer at hækka til umleið 600 milliúnir krónur í 2008, men fer at sveiggja alt eftir, hvussu marknaðarprísurin fer at háttá sær. Við verandi bygnaði og kørmum fer útflutningurin at liggja á hesum støði.

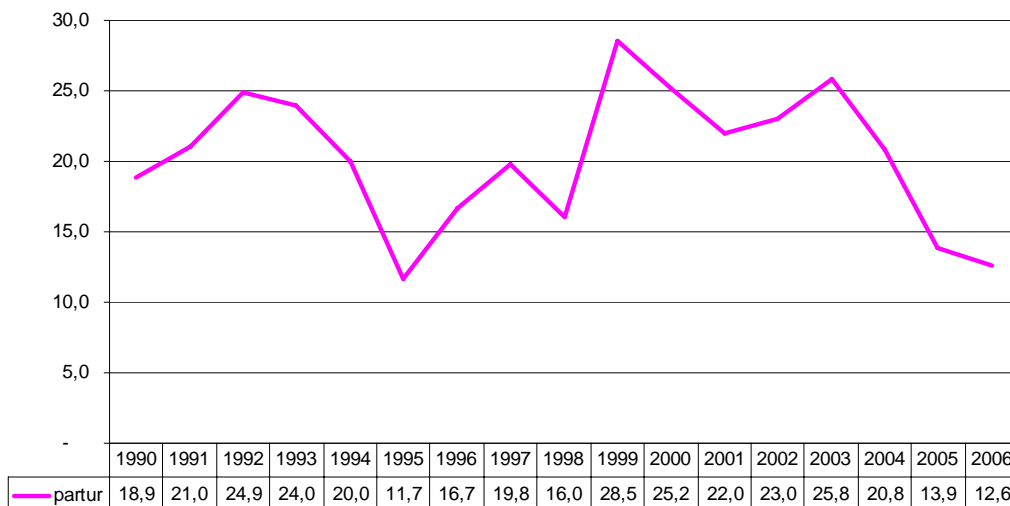
Útflutningurin er bygdur á eina alivinnu, sum virkar innan fyri sera góðar karmar. Hesir karmar vóru lagdir, meðan alivinnan var í kreppu, og sum vóru við til at fáa áhugan hjá íleggjarum at gera íløgur í alivinnuna. Alarar eru í dag nærlagdir og hava ein skynsaman rakstur, har umhvørvisvernd og sjúkufyribyrging er sett í

hásæti. Útflutningurin er tí bygdur á eina burðardyggja alivinnu, har vágin fyri sjúku og vánaligum rakstri er neyvt stýrdur.

Alivinnan er vorðin ein frandleiðin vinna, tí úrslitið í vinnuni er vent frá einum stórum undirskoti til yvirskot í 2006.

Vøruútflutningurin í Føroyum er 3,7 mia. kr. Alivinnunar partur av føroyska vøruútflutningsvirðinum er víst í mynd 3.

Mynd 3. Alivinnunar partur av vøruútflutninginum

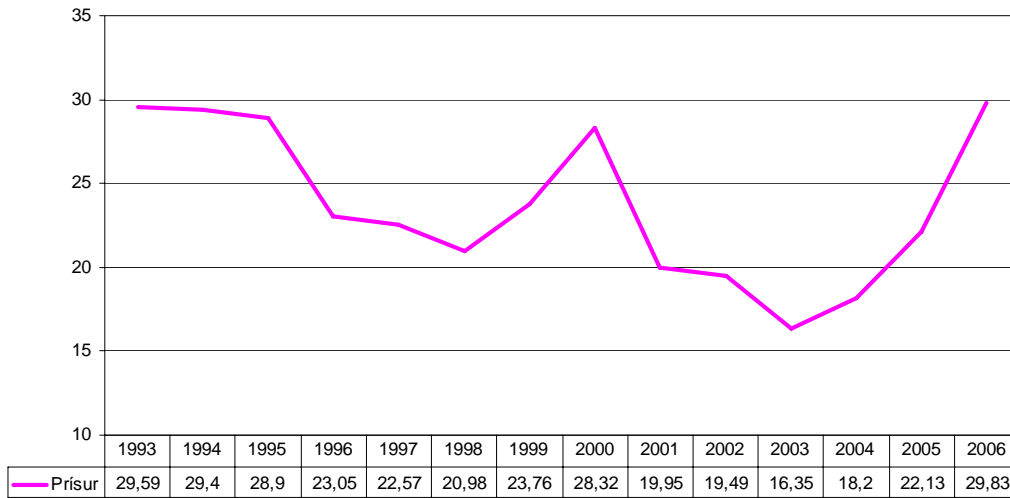
Kelda: Avrik, Rúni Dam

Alivinnunar partur var mestur beint eftir aldarskifti, tá hann var umleið ein fjóðring. Í 2006 er parturin smá 13%.

2.3 Prísir

Marknaðarprísurin hevur stóra ávirkan á avrikið hjá alivinnuni, tí hann sveiggjar sera nógv aftur og fram. Mynd 4 vísir ársmiðalprís á feskum krudum laks frá 1993 til 2006.

Mynd 4. Ársmiðal prísir á feskum kruvdum laks. FOB Føroyar

Kelda: Hagstova Føroya

Sum myndin vísir, eru umleið 6 ár millum prístindar og prísgrjár. Prístindar hava verið í 1994, 2000 og 2006, meðan prísgrjár vóru í 1997 og 2003.

Prísurin í 2000 var góðar 28 kr/kg og fall til 16,35 í 2003. Prísurin hevur síðani hækka hvørt ár og var 29,83 í fjør.

Mynd 5. Miðalprísir pr kg av frystum laksaportiinum.

Kelda: Avrik Rúni Dam

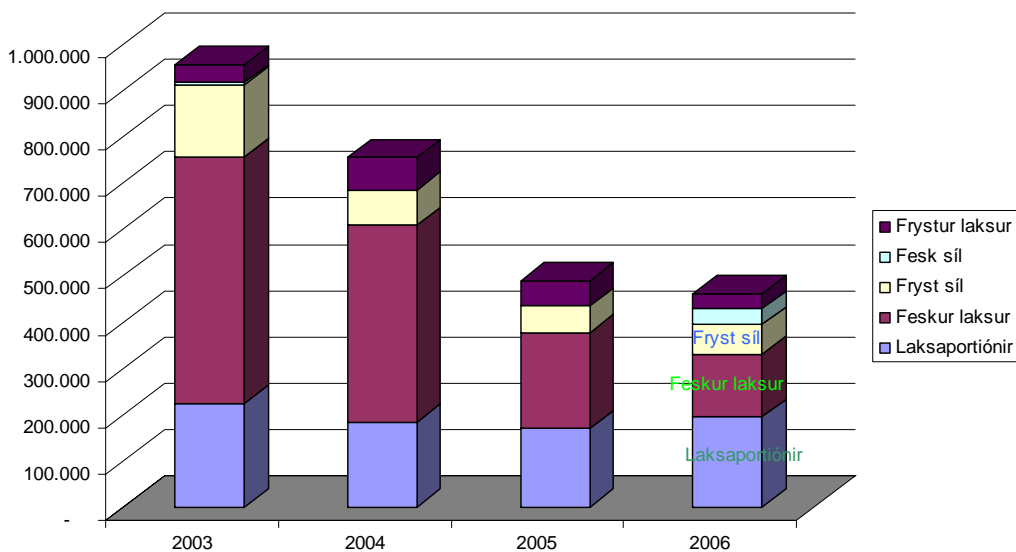
Mynd 5 vísir miðalprísir á frystum laksaportiónum frá 1996, tá framleiðslan verulig tók dyk á seg fram til 2006.

Prísurin á laksaportiónum sveiggjar eisini, men er væl meira støðugur enn prísurin á feskum laks. Prísurin hevur heldur ongantíð verið so lágur, sum hann var fyri feskan laks, tá hædd verður tikið fyri kravdari virðisøking og úrtøku. Prísurin hevur ligið rættiliga støðugur omanfyri 50 kr/kg, men hevur onkur tíðarskeið dottið líka niður um. Prísurin í fjør var hægsti nakrantíð, har miðalprísurin var 68,45 kr/kg.

2.4 Býtið av útflutningi

Mynd 6 vísir býtið av útflutninginum í virði. Feskur laksur hevur verið sera dominerandi, men í 2006 er broyting komin í.

Mynd 6. Útflutningsbýtið av alifiski í virðið

Kelda: Hagstova Føroya

Útflutningsvirðið er fallið sera nógv seinastu fýra árinum, men vert er at býta merki í, at útflutningsvirði er ikki fallið fyri laksaportiónir. Í veruleikanum er útflutningsvirðið av portiónum hækkað í 2006. Í fjør var fyrstu ferð, at

útflutningsvirðið á portiónum var hægri enn útflutningsvirðið av feskum laks. Hetta kemst av, at nøgdirnar av feskum laks til útflutnings hava verið munandi minni í 2006 enn undanfarin ár. Eisini hevur ein nýggj vøra sæð dagsins ljós í fjørð. Hon er fesk síl. Orsøkin er, at russiski marknaðurin er í stórari menning, har helminingurin av allari framleiðsluni av sílum varð seldur, og har móguleiki er fyri feskum sílum.

Laksaportiúnirnar stóðu fyri 41% av útflutninginum, feskur laksur fyri 28%, fryst síl fyri 14%, meðan fesk síl og frystur laksur stóðu fyri hvør sínum 7%. Avskurður og annað stóðu fyri 3%.

2.5 Býtið seinastu fyra árin

Niðanfyri er eitt samlað yvirlit fyri útflutningsvirði, nøgd og prísir fyri ymsu vørunar, sum alivinnan framleiðir. Fráskurður o.a. er ikki við. Tølini eru fyri seinastu fyra árin.

Talva 1. Útflutningsvirði fyri ymsu vørunar

	2003	2004	2005	2006
Laksaportiúnir	224.297	184.324	169.967	195.024
Feskur laksur	533.047	424.299	206.522	134.650
Fryst síl	155.629	76.547	58.190	64.034
Fesk síl	4.074	447	484	34.657
Frystur laksur	39.170	69.632	53.660	32.573
Laksur tilsamans	804.623	684.992	439.852	374.320
Síl tilsamans	159.912	77.366	58.674	98.859
Alivinnan tilsamans	964.535	762.358	498.526	473.178

Kelda: Hagstova Føroya

Talva 2. Útflutningsnøgðin fyri ymsu vørunar

	2003	2004	2005	2006
Laksaportiúnir	4.422	3.870	3.104	2.849
Feskur laksur	32.592	23.312	9.330	4.514
Fryst síl	7.680	3.607	2.802	2.302
Fesk síl	289	21	19	1.302
Frystur laksur	2.050	3.509	2.374	1.073
Laksur tilsamans	39.696	31.169	15.544	9.567
Síl tilsamans	7.985	3.648	2.821	3.611
Alivinnan tilsamans	47.681	34.818	18.365	13.178

Kelda: Hagstova Føroya

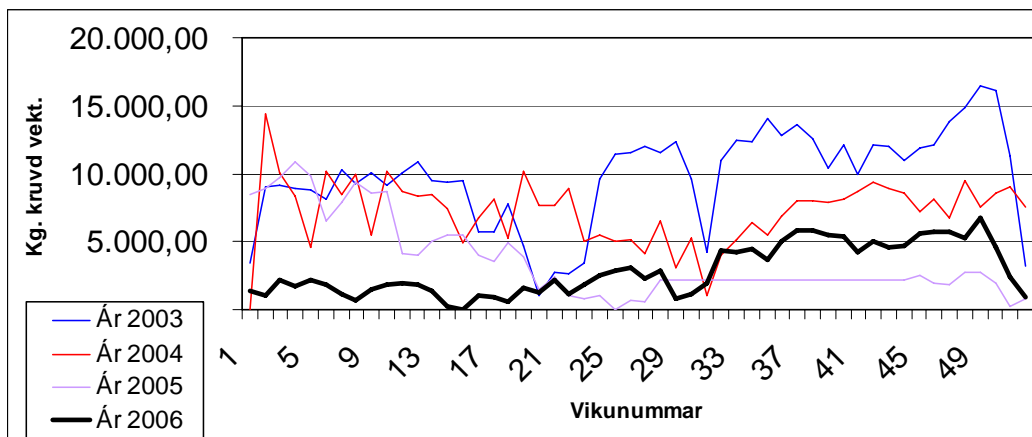
Talva 3. Miðal útflutningsprísur fyri ymsu vørunar

	2003	2004	2005	2006
Feskur laksur	16,36	18,20	22,13	29,83
Laksaportiðinir	50,72	47,63	54,76	68,45
Fesk síl	14,10	21,50	26,04	26,61
Fryst síl	20,26	21,22	20,77	27,81
frystur laksur	19,11	19,84	22,61	30,37

2.6 Tøkuhagtøl

Havbúnaðarfelagið hevur síðan á sumri 1999 innsavnað og viðgjørt tøkuhagtøl frá sláturvirkjum. Mynd 7 vísir tøkuna av laksu fyri hvørja viku fyri árinum 2003 til 2005. Tøkmynstrið fyri 2006 vísir heilt greitt, at lítil og eingin tøkubúgving fiskur var í sjónum. Tøkan fyrru helt var tí sera lítil og lægsta tøkun í mong ár. Tøkan byrjar so av álvara at taka dyk á seg seinna hálfu av 2006, har tøkun var størri enn í 2005. Fyrra hálfu av 2006 var tann slakasta í alivinnuni og skal síggjast sum tíðarskeiðið millum kreppuna, sum var, og nýggju tíðina, sum kemur.

Mynd 7. Tøka pr. viku frá 2002 til 2005 í krundari vekt

Kelda: Føroya Havbúnaðarfelag

Talva 4. Nøgð tikið av laks og støddarbýtið í kruvdari vekt

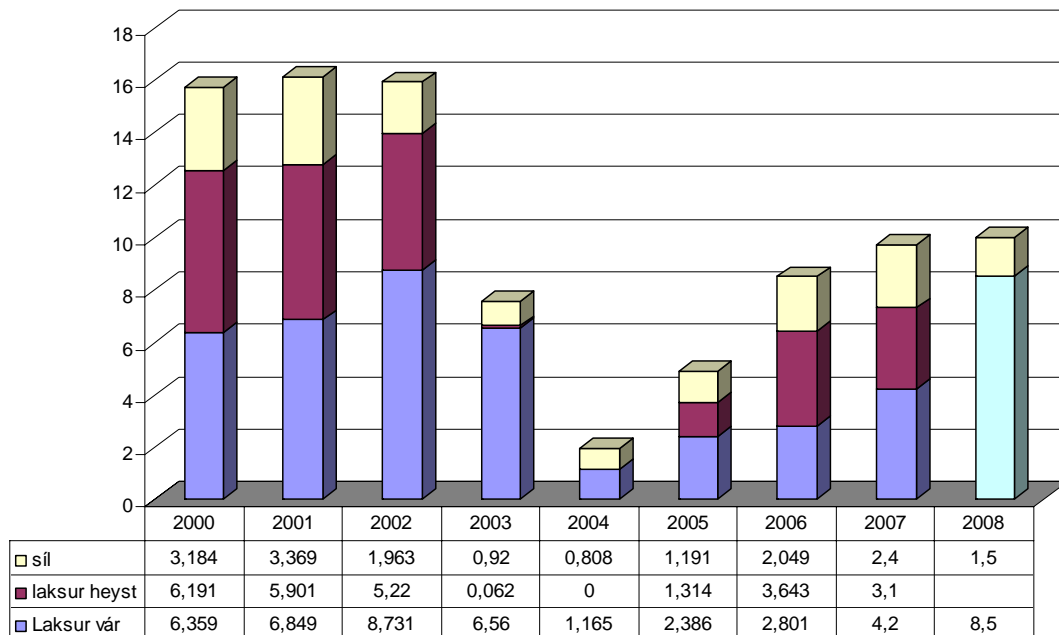
Stødd	Nøgð
1 – 2	87.636
2 – 3	468.925
3 – 4	1.941.809
4 – 5	2.820.963
5 – 6	2.735.697
6 – 7	1.569.508
7 – 8	740.328
8 – 9	253.891
9 - +	105.124
Laksur íalt	10.723.880
Síl	4.121.819
Tilsamans	14.845.698

Kelda: Føroya Havbúnaðarfelag

2.7 Útseting av smolti

Mynd 8 vísir útsetingina av laks og sílum frá 1998 til 2006 og eina meting fyri 2007 og 2008. Myndin vísir, at útsetingin av fiski, tá hon var uppá tað mesta, var 16 mió. Í 2003 og 2004 fall útsetingin sera nógv orsaka av kreppuni. Í 2005 kvinkaði talið av útsettum fiski nakað uppeftir, og í 2006 kom útsetingin uppá 8 mió. Í ár fara umleið 9,7 mió. stykkir á sjógv, og í 2008 og kanska nøkur ár fram fara umleið 10 mió. á sjógv. Ábendingar eru um, at bert ein alari av sílum verður, sum fer at seta 1,5 mió. stykkir á sjógv, meðan alivinnan annars fer at seta 8,5 mió. laksasmolt á sjógv.

Mynd 8. Útsettur fiskur frá 2000 til 2006 og ein meting av 2007 og 2008

Kelda: Avrik, Rúni Dam, og alarar

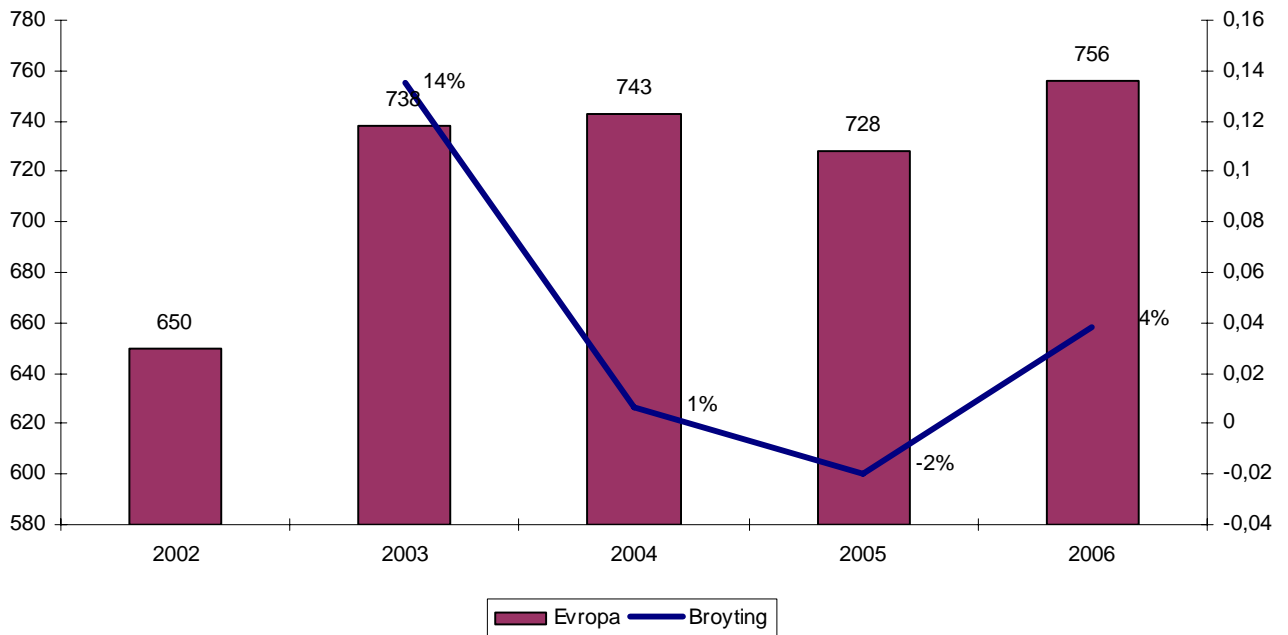
Farið er undir at ala tosk, og 100.000 yngul fóru á sjógv í fjør, meðan 30.000 stykkir verða ald á landi. Framleiðslan er á einum royndarstigi enn, men vónirnar til toskin eru stórar, tí Føroyabankatoskurin hevur frá náttúrunar hond sera góðar eginleikar. Í heyst verða 300.000 toskayngul til reiðar at fara á sjógv. Tøkan av toskinum, sum er farin á sjógv, verður á várið 2008, og tá ber til rættiliga at máta, hvussu úrtøkan hevur verið.

2.8 Altjóða útboð

Marknaðarprísurin sveiggjar sera nógv aftur og fram, og orsøkin er samspælið millum útboð og eftirspurning.

Útboðið í heiminum hevur lækkað seinastu árin. Hetta hevur viðvirka til, at prísirnir eru farnir upp. Føroyska alivinnan mátar avrikið eftir, hvussu prísurin á feskum laks háttar sær á evropiska marknaðin. Tí er kanska meira skilagott at hyggja eftir, hvussu útboðið hesumegin Atlantshavið er. Útboðið frá 2003 og fram til í fjør er víst í mynd 9 niðanfyr.

Mynd 9. Evropeiskt útboð av laks

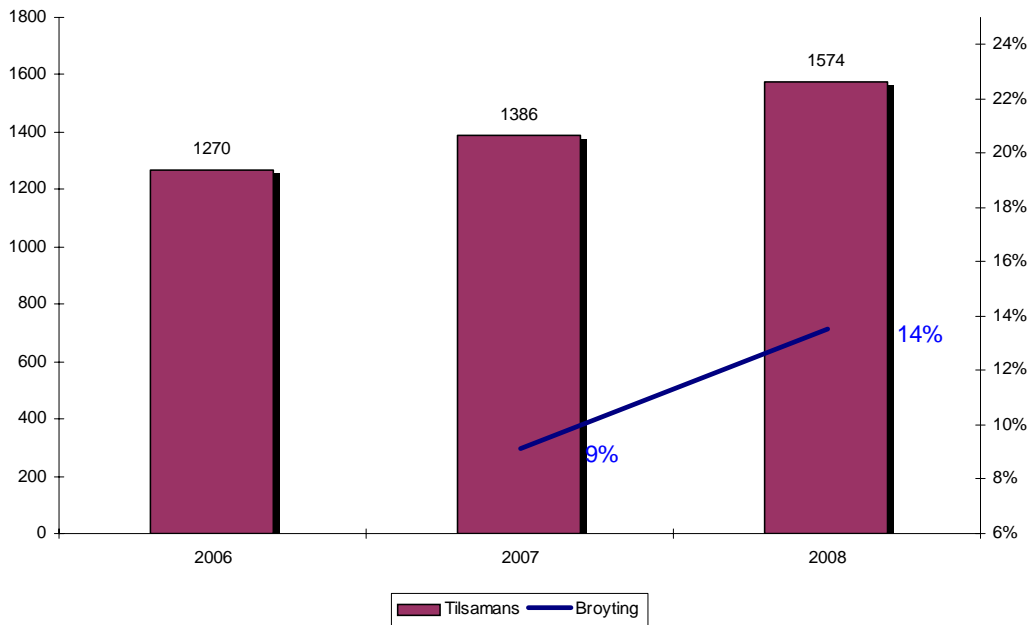

Kelda: Framløga á alidegi 2007.

Myndin vísir, at útboðið í 2003 vaks sera nógv, og marknaðarprísurin fyri feskan laks í Evropa fall til tað lægsta nakrantíð. Í 2004 var eingin vøkstur, og í 2005 var eitt beinleiðis fall í útboðnum, sum ikki er hent síðani 1992. Tá marknaðurin somuleiðis allatíðina veksur, og at nýggir marknaðir eru í stórari menning – eitt nú Russland – viðvirka slík stór sveiggj í útboðið, at prísurin hækkar nógv, sum føroyska alivinnan var vitni til í fjørsummar.

Tað gongur sera væl í alivinnuni, og tí kann roknast við, at útboðið hækkar. Hetta er bygt á, at tá inntøkan er góð, stimbrar tað verandi alara at økja um framleiðsluna og nýggjar alarar at koma inn í vinnuna. Væntaða altjóða útboðið er víst í mynd 10 niðanfyri.

Mynd 10. Vøkstur í útboði av laks í heiminum.

Kelda: Framløga á alidegi 2007.

Ábendingar eru um, at altjóða útboðið í ár fer at økjast við 9%. Orsakað av, at marknaðirnir eru svangir eftir laks, eru útlit fyri at prísurin verður støðugur. Í 2008 eru ábendingar um, at útboðið fer at hækka 14%, sum kanska fer at trýsta marknaðarprísinn niður. Men vøksturin í útboði er serliga bygdur á ein stóran vøkstur í Kili, og stór óvissa er tengd at framleiðsluvøkstrinum har.

Útboðið hesumegin Atlantshavið fer eisini at vaksa 9% í ár og 12 % næsta ár. Trýstið á marknaðin í Evropa fer tí at økjast. Evropiski marknaðurin megnar at svølgja eina størri nøgd enn í dag, men stóri spurningurin er, hvussu marknaðurin í Russlandi fer at mennast. Um tað gongur væl, kann Russland gerast ein týðandi laksamarknaður, men dømir hava verið um, at atgongdsforðingar kunnu vera settar frá degi til dags.

3. Mál, ið felagið hevur viðgjørt í 2006

3.1 Endurskoðan av alilóggávuni

Havbúnaðarfelagið hevur síðan januar í 2006 verið við í arbeiðsbólki sum endurskoðar føroysku alilóggávuna í síni held. Arbeiðssetningurin hjá nevndini umfatar:

- Aling á vøtnum
- Loyvisgjald
- Møguligar reglur fyri útleigan av aliloyvum
- Inndragan av ónýttum loyvum
- Umhvørvislig og lívfrøðilig atlit
- Avmarkingin at eingin kann eiga meira enn 25% av aliloyvunum
- Dagføring av galdandi alipolitikki

Eftir ætlan verður arbeiðið liðugt einaferð í vár, og verður lóggaruppskotið óiva lagt fyri tingið eftir Ólavsøku. Higartil hevur nevndin viðgjørt málið viðvíkjandi aling á vøtnum og er tilmæli til landsstýrismannin á alimálum gjørt. Eftir innanhýsis viðgerð í Vinnumálaráðnum varð hetta mál síðan lagt fyri landsstýrisfund til støðutakan. Orsøkin til tað er, at landsstýrið fyri nøkrum árum síðani hevði samtykt, at aling á vøtnum skal steðgast.

Sera torført varð at fáa semju um eitt felags tilmæli í arbeiðsbólkinum, men ein orðing varð funnin, sum kann kallast ein neyðsemja. Tilmælið inniber í stuttum, at mælt varð til, at aling á byrgingum kann halda á fram undir ávísam treytum, meðan mælt varð frá, at aliloyvi verða givin á vøtnum. Treytirnar fyri, at alingin á byrgingunum kann halda fram, eru, at alarin skal tryggja, at til ber at totalsanera, um so er, at sjúka kemur í fiskin. Harumframt verða somu krøv sett til alingina á byrgingunum sum aðra aling.

Arbeiðsbólkurin varð liðugur við tilmælið um aling á vøtnum í september 2006. Í oktober gjørði umsitingin í Vinnumálaráðnum upprit til landsstýrisfund, og á

landsstýrisfundi varð gjørt av at halda fast við avgerðina, sum tikin varð í 2001, um at aling á vøtnum skuldi steðga.

Havbúnaðarfelagið er ónøgd við hesa støðutakan og hevur síðani saman við teimum, sum ala á vøtnum, havt fund við landsstýrismannin í alimálum, til tess at fáa nærri frágreiðing uppá støðutakanina hjá landsstýrinum og fyri at fáa skrivligar grundgevingar fyri avgerðini.

Hesin fundur gav ikki nøkur úrslit sum so, men felagið fekk í desember mánaða skrivligu grundgevingarnar fyri avgerðini. Har verður m.a. víst til, at “ *sjúkur sum IHN og VHS og aðrar álvarsamar sjúkur, sum eru fevndar av altjóða reglum (ES og OIE) kunnu hava avleiðingar fyri heilsustatus Føroya, tá munadygg niðurberjing ikki kann fara fram, og kunnu sostatt fáa fylgjur fyri føroyska útflutningin av laksi og síli*”

Havbúnaðarfelagið hevur kannað, hvussu arbeið verður í Skotlandi og Danmark á hesum økinum, og tað er greitt, at hvørki skotar ella danir hava so strong krøv grundað á sjúkuvanda, sum hesi, sum lagt verður upp til í Føroyum. Ásannandi, at føroyska alivinnan er meira útsett fyri sjúku orsaka av stuttu frástøðuni millum alivirksemi, sendi Havbúnaðarfelagið í januar mánaða í ár skriv til Vinnumálaráðið hesum viðvíkjandi, har heitt varð á landsstýrismannin um at taka málið upp aftur.

3.2 Broytingin í skipanini við testringum í samband við ILA

Havbúnaðarfelagið hevur mótvegis Landsdjóralæknanum víst á, at tað er sera arbeiðskrevjandi fyri alibrúkið at hava 4/6 ringar liggjandi eyka, sum eitt “royndaranlegg” í samband við eftirlitið við ILA-vaksineringini. Havbúnaðarfelagið tók tí málið upp fyri at kanna, um tað ikki ber til at minka um talið á hesum ringum t.d. soleiðis, at tær neyðugu royndirnar av vaksineraðum fiski verða tiknar úr einum vinnuligum aliringi í staðin fyri at hava fleiri smáar ringar liggjandi við hesum fiski.

Landsdjóralæknin segði seg einki hava ímóti hesum, hann vildi bara tryggja sær, at tættleikin í ringunum var tann sami í teimum vinnuligu ringunum sum í testringunum har óvaksineraði fiskurin gongur. Tvs at kontrollringarnar skuldi verða sum teir eru nú, tvs. tveir ringar við 5000 fiskum í. Fyri at hetta kann koma í lag, mugu broytingar gerast í kunngerðini um ILA vaksining.

3.3 Rakstrarkunngerðin

Rakstrarkunngerðin verður endurskoðað, og Havbúnaðarfelagið hevur havt endurskoðaðu kunngerðina tvær ferðir til hoyringar. Sambært Vinnuáráðnum verður kunngerðin enn einaferð send Havbúnaðarfelagnum til hoyringar. Høvuðsbroytingarnar í nýggju kunngerðini eru, at alt alivirksemið verður fevnt av kunngerðini.

Rakstrarkunngerðin er umfatandi og tórskild. Havbúnaðarfelagið fer tí at skipa fyri einum skeiði fyri starvsfólkunum í alivinnuni, har rakstrarkunngerðin er á skránni. Arbeiðið at fyrireika skeiðið er byrjað, og verður skeiðið hildi beint eftir, at kunngerðin er komin í gildið.

3.4 Umhvørviseftiransingarskipanin fyri alivinnuna

Seinasta árið hevur Havabúnaðarfelagið brúkt nógva orku uppá, á hvønn hátt umhvørviseftiransingin av alivinnuni skal skipast. Í hesum sambandi arbeiðir Havbúnaðarfelagið saman við Heilsufrøðiligu Starvsstovuni, Biofar og Fiskirannsóknarstovuni við at samanbera umhvørviseftiransingarskipanir í Noregi, Skotlandi og Føroyum. Endamálið við hesum arbeiðið er at fáa tilfar til vega, til tess at føroyska umhvørviseftiransingarskipanin kann tillagast soleiðis, at hon er meira hóskandi til føroysk viðurskift. Frágreiðingin er liðug og liggur á heimasíðuni hjá Vinnuhúsinum.

3.5 Fakligur dagur fyri starvsfólk í alivinnuni

Hin 23. februar 2007 skipaði Føroya Havbúnaðarfelag fyri einum fakligum degi fyri starvsfólk í alivinnuni á Hotel Føroyum. Til tiltakið vóru 140 fólk harav meginparturin frá alivinnuni. Niðanfyri er ein stuttur samandráttur av tí, sum kom fram á degnum.

Marknaðarútlit

Hans Jákup Mikkelsen, sum starvast í Vinnuhúsinum, hevði eina framløgu um framtíðarvónirnar fyri marknaðinum og prís-gongdini. Hans Jákup vísti á, at laksamarknaðurin gongur upp og niður, og umleið sætta hvørt ár vísir prísurin seg at verða sera góður. Harímillum fellur prísurin orsakað av vøkstri í útboðnum av laks. Roknast kann við, at útboðið av laks á marknaðinum veksur í minsta lagi 9% ella í mesta lagi 19% í 2008.

Henda gongdin í marknaðinum og prísinum setur krøv til ætlanirnar hjá alivinnuni, og ræður tað um at taka rættar avgerðir nú prísurin er góður, tí bremsilongdin í alivinnuni er 1½ til 2 ár.

Fiskaaling sum granskingarstovnur burturav

P/F Fiskaaling hevur seinastu tíðina sett út í korti av nýggjum. Felagið, sum áður hevur brúkt meginpartin av síni orku til kynsbótaarbeiðið av laks, hevur gjørt av, at nú skal dentur leggjast á gransking og ætlar felagið at gerast ein hollur stuðul undir eini framtíðar føroyskari alivinnu. Verkætlanir, sum Fiskaaling í næstum fer at arbeiða við, snúgva seg um góðsku á føroyskum alifiski og at menna toskaaling í Føroyum.

Streymur, rák og aling

Náttúruvísindadeildin hevur seinastu árin lagt stóra orku í at granska í streymviðurskiftunum rundan um Føroyar. Knud Simonsen og Oystein Paturson greiddu frá um týdningin, sum streymur og rák hava á umhvørvið í aliringunum, bæði viðvíkjandi súreivnisnøgd í sjónum, og hvussu væl alinótirnar standa í sjónum.

Aling av smolti

Martin Iversen frá Høgskolen í Bodø og Bjørn Guldborg frá Havbruksinstituttet vóru eisini til tiltakið, og høvdu teir fyrilestrar um aling av smolti, og hvussu stóran týdning tað hevur at ansa eftir, at vatngóðskan er góð í kørunum, har fiskurin gongur. Nýggjastu granskingarúrslitini vísa, at um alarin ansar eftir at vatngóðskan er í lagi, so ber væl til at ala stórar nøgdir av smolti. Somuleiðis var víst á týdningin av lagaligari handfaring av fiskinum, tá arbeitt verður við honum. Skiljing, vaksining, flutningur og líknandi kann stressa fiskin sera nógv. Komið varð inn á, at fellið økist nógv, um so er, at fiskurin verður stressaður undir handfaringini.

Úrslit frá føroysku alivinnuni

Rúni Dam frá Sp/f Avrik hevði ein fyrilestur um, hvussu gongdin hevur verið hjá føroysku alivinnuni seinastu árin. Rúni vísti, at laksaárgangurin frá 2005 hevur gingið sera væl. Fellið hevur verið sera lítið, og vøksturin hjá fiskinum góður. Hetta er í stóran mun orsakað av, at góðskan á smoltinum, sum hevur verið sett á sjógv, hevur verið góð, og at føroyska alivinnan hevur fingið góðar karmar at virka undir, tá tað kemur til sjúkufyribyrging. Nøgdin av fiski í hvørjum aliringi hevur ikki verið stór, og stórir dentur hevur verið lagdur á trivnaðin hjá fiskinum sum heild.

3.5.1 Havbúnaðarfelagið heiðraði Andreas Reinert

Á tiltakinum heiðraði Føroya Havbúnaðarfelag Andreas Reinert. Atli Gregersen helt eina røðu, og Andreas fekk handað blómur og eina gávu frá felagum.

3.6 Elektronisk rapportering til Heilsufrøðiligu Starvsstovuna

Rakstrarkunngerðin ásetur m.a., at allar fráboðanir til djórasjúkumyndugleikarnar skulu verða elektroniskar. Í hesum sambandi arbeiðir Heilsufrøðiliga Starvsstovan við at gera eina innrapporteringsskipan, soleiðis at tey kunnu móttaka upplýsingar frá vinnuni. Møguligt verður at rapportera til myndugleikarnar um eina heimasíðu við at inntasta upplýsingarnar har.

Av tí, at tað eru sera umfatandi upplýsingar, sum skulu latast inn á henda hátt, heldur Havbúnaðarfelagið, at tað hevði verið skilagott, um til bar at senda hesar upplýsingar til Heilsufrøðiligu Starvsstovuna via Internetið, beinleiðis frá framleiðsluskrásetingarskipanunum, sum vinnan brúkar. Fyri at kunna gera hetta, má eitt sambindingarlið (Interface) gerast frá framleiðsluskrásetingarskipanunum til heimasíðuna hjá Heilsufrøðiligu Starvsstovuni. Um hetta verður gjørt, eigur at bera til hjá alarum at trýsta á ein knapp á knappaborðinum á telduni og soleiðis senda upplýsingarnar. Skipanin er liðugt programera og verður nú royndarkoyrd.

Í samband við hetta mál hevur Føroya Havbúnaðarfelag biðið Heilsufrøðiligu Starvsstovuna um, at ein politikkur verður gjørdur fyri brúk av upplýsingum, sum alivinnan letur inn á henda hátt. Hetta fyri at tryggja at ein og hvør ikki skal kunna brúka upplýsingarnar. Hetta verður allarhelst soleiðis, at ein grein verður sett inn í rakstrarkunngerðina, sum greitt sigur at bert tey við lógarheimild kunnu fáa upplýsingar úr dátugrunninum, og at Havbúnaðarfelagið og Starvsstovan seta ein bólk at umsita hetta.

3.7 Rognasurningurin

Havbúnaðarfelagið hevur seinastu árinum arbeitt miðvíst við at betra um sjúkufyribyrgjandi lógarverkið og ger tað framvegis. Nevndin í felagnum er samd um, at eitt tað veikasta liðið, sum vinnan hevur í lötuni, eru rognini. Vinnan innflytur rogn frá ymiskum framleiðarum uttanfyri Føroyar, umframt at onkur framvegis keypir rogn frá Fiskaaling. Í hesum sambandi gjørdi nevndin av, at kann, hvussu ymisku rognaframleiðararnir arbeiða. Nevndin bað Hørður Wardum, Andras Strøm og Peter Østergaard um at hjálpa felagnum við at gera eina útgreining í hesum sambandi. Útgreiningin er næstan liðug, og fundur verður við limirnar í næstum um málið.

3.8 Avtala við arbeiðarafeløgini um sjúkurakt alibrúk

Nevndin í Havbúnaðarfelagnum hevur heitt á Føroya Arbeiðsgevarafelag um at taka avtaluna við arbeiðarafeløgini um sjúkurakt alibrúk upp til viðgerðar. Hetta hevur Arbeiðsgevarafelagið gjørt og avtalað er við feløgini um at taka hetta málið upp eftir sáttmálasamráðingarnar, sum byrja eftir páskir.

3.9 Rekruttering av starvsfólki til alivinnuna

Nevndin í Havbúnaðarfelagnum hevur samtykt, at felagið skal leggja orku í at arbeiða fyri at fáa nýggjar kreftir til alivinnuna. Nevndin er av tí áskoðan, at tað skal gerast áhugavert hjá ungum fólki at velja sær eina yrkisleið innan aling.

Í hesum sambandi hevur verið hugt eftir móguleikunum fyri at fáa sett gongd á ”Salmarleiðsluútbúgvingina” í Føroyum. Hetta er ein leiðsluútbúgving málrætta ímóti leiðarum og ábyrgdarpersónum í alivinnuni. Niðurstøðan av kanningararbeiðnum var, at tað verður ov kostnaðarmikið av fáa norskar undirvísarar til Føroya. Síðani hevur Havbúnaðarfelagið sett seg í samband við Føroya Handilsskúla fyri at kanna um til ber at fáa sett hesa útbúgvingina í gongd í Føroyum. Føroya Handilsskúli er jalligur til hetta hugskotið og arbeitt verður við hesum. Vónandi ber til at bjóða ein slíka leiðsluútbúgving til alivinnuna í heyst.

Somuleiðis hevur Havbúnaðarfelagið arbeitt við móguleikanum, at starvsfólk, sum hava virka í alivinnuni í nøkur ár, skulu fáa móguleikan at fáa lærlingaútbúgvingina við bert at taka fakligu lærugreinirnar, fyri síðani at fáa lærubræv. Tað ber til í Noregi at fáa fakbræv við at taka fakligar lærugreinir, sum t.d. smáverulívfrøði, alitøkni osv, og sleppa undan almennu lærugreinunum og praktiska partinum. Hetta er tikið upp við Yrkisdepilin, sum tekur sær av hesum útbúgvingum, men Havbúnaðarfelagið hevur fingið at vita, at heimild er ikki í yrkisútbúgvingarlógini at loyva slíkum. Henda lógin verður endurskoðað seinni í ár, og Havbúnaðarfelagið fer at heita á Mentamálaráðið um at broyta lógina soleiðis, at til ber at fáa góðskriva royndir frá vinnu á henda hátt.